

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอรรถาธิบาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความยินดีในการจ่ายค่าบริการสุขภาพของผู้มารับบริการคลินิกอายุรกรรม แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสงขลา ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มารับบริการสุขภาพที่คลินิกอายุรกรรม แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสงขลา มี จำนวน 22,848 คน (จากสถิติผู้มารับบริการคลินิกอายุรกรรม ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 ถึง เดือนกันยายน 2545)

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967 : 581) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 (หรือ 0.05)

เกณฑ์กำหนดการคัดเลือกเข้ากลุ่มตัวอย่าง

1. เป็นผู้มารับบริการที่ผ่านการตรวจรักษาจากคลินิกอายุรกรรม แผนกผู้ป่วยนอก เรียบร้อยแล้วและกำลังรอรับยาบริเวณหน้าห้องยา
2. เป็นผู้ที่สามารถพูดคุยและให้ข้อมูลได้ดี
3. เป็นผู้ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้ขนาดตัวอย่างที่จะทำการศึกษาแล้ว ทำการเลือกตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็นแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยวิธีการแยกตัวอย่างตามบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ฉบับแก้ไขครั้งที่ 10 (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problem : ICD-10) (สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2541) แบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วนเท่ากัน (proportional stratified sampling) (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย ศิริพร ชัมภลิจิต และ ทศนีย์ นะแสง, 2539) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มารับบริการ

คลินิกอายุรกรรม แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสงขลา ช่วงเดือน กันยายน-พฤศจิกายน 2546 และถึงแม้มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะตามคุณสมบัติที่กำหนดร่วมด้วย แล้วเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แบบบังเอิญ (accidental sampling) ให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการซึ่งจำนวนตัวอย่างเลือกจากผู้มารับบริการคลินิกอายุรกรรมแยกตาม ICD-10 ดังรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศฉบับแก้ไขครั้งที่ 10 (ICD-10)

	บัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศฉบับแก้ไขครั้งที่ 10 (ICD-10)	จำนวนประชากร (N)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)
A00-B99	กลุ่มโรคติดเชื้อและปรสิตบางชนิด	1,153	20
D50-89	กลุ่มโรคเลือด อวัยวะสร้างเลือด และ ความผิดปกติภูมิคุ้มกัน	265	5
E00-90	กลุ่มโรคต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึม	7,173	124
F00-99	ความผิดปกติทางจิตเวชและทางพฤติกรรม	206	4
G00-99	กลุ่มโรกระบบประสาท	257	5
I00-99	กลุ่มโรกระบบไหลเวียนเลือด	7,386	127
J00-99	กลุ่มโรกระบบหายใจ	1,994	34
K00-93	กลุ่มโรกระบบย่อยอาหาร	960	17
L00-99	กลุ่มโรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	959	17
M00-99	กลุ่มโรกระบบกล้ามเนื้อโครงร่างและ เนื้อเยื่อเกี่ยวพัน	816	15
N00-99	โรกระบบสืบพันธุ์ร่วมปีสสาวะ	687	12
R00-99	กลุ่มอาการ อาการแสดงไม่ทราบสาเหตุ	992	18
	รวม	22,848	398

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความยินดีในการจ่ายค่าบริการสุขภาพของผู้มารับบริการคลินิกอายุรกรรม แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสงขลา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิสาขาต่างๆ นำมาสร้างแบบเก็บข้อมูลภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของแบบสัมภาษณ์มีดังนี้

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ซึ่งมี 18 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว การรับรู้ลักษณะการเจ็บป่วยหรือระดับการเจ็บป่วย จำนวนครั้งในการมารับบริการ จำนวนครั้งในการมารับบริการในรอบ 6 เดือน การใช้สิทธิในการรักษาพยาบาล ขั้นตอนในการใช้สิทธิในการรักษาพยาบาล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการมารับบริการสุขภาพที่แผนกอายุรกรรม แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสงขลา มี 23 ข้อ ประกอบด้วย การเข้าถึงบริการ ด้านการเดินทาง ความสะดวก ระยะทาง ระยะเวลาในการเดินทาง ประสิทธิภาพการรับรู้การใช้บริการสุขภาพ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลระดับความยินดีในการจ่ายและจำนวนเงินที่มีความยินดีในการจ่ายค่าบริการสุขภาพเมื่อได้รับบริการ มี 11 ข้อ ประกอบด้วย การได้รับการบริการรักษาจากแพทย์ การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับยา ระยะเวลาารอรับยา ระยะเวลาารอคอยแพทย์ การได้รับบริการจากห้องชันสูตร การได้รับบริการเยี่ยมบ้าน การได้รับการรักษาส่งต่อ การได้รับความสะดวกโดยมีรถโรงพยาบาลบริการและการได้รับความสะดวกในสถานที่จอดรถ

แบบสัมภาษณ์ในส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความยินดีในการจ่ายค่าบริการสุขภาพของผู้มารับบริการในโรงพยาบาลสงขลา ลักษณะคำสัมภาษณ์เป็นแบบประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ยินดีจ่ายทั้งหมด (ราคาค่าบริการ) ยินดีจ่ายบางส่วน และไม่ยินดีจ่าย และแบบประมาณจำนวนเงินที่ยินดีจ่ายพร้อมทั้งเหตุผลที่มีความยินดีในการจ่ายค่าบริการสุขภาพ มีจำนวน 11 ข้อ ได้กำหนดเกณฑ์คะแนน ดังนี้

มีความยินดีจ่ายค่าบริการทั้งหมด	ให้คะแนน 2
มีความยินดีจ่ายบางส่วน	ให้คะแนน 1
ไม่มีความยินดีจ่าย	ให้คะแนน 0

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ส่วนคำถามปลายเปิด) มี 5 ข้อ ประกอบด้วย ความยินดีในการจ่ายค่าบริการ ทางเลือกในการจ่ายค่าบริการสุขภาพตามความยินดีในการจ่าย และ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่นๆกับบริการของโรงพยาบาลสงขลา

การสร้างเครื่องมือ

ศึกษารายละเอียดเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตัวแปรที่ศึกษาให้ครอบคลุมมากที่สุด โดยศึกษาข้อมูลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเรื่องที่จะศึกษา แนวคิดความยินดีในการจ่ายค่าบริการสุขภาพกับโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า แนวคิดความยินดีในการจ่ายกับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพ สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎี ต่อจากนั้นสร้างแบบสัมภาษณ์ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิสมาชิกต่างๆ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมานั้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ จำนวน 5 ท่าน แล้วนำมาคำนวณหาดัชนีความตรงของเนื้อเรื่อง (Content Validity Index - CVI) ได้ค่าเท่ากับ 0.90 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้มารับบริการที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตามวิธีของครอนบาค (Cronbach' s alpha coefficient) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2532) ได้ค่าเท่ากับ 0.80 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขภาษาและความชัดเจน ความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงแบบสัมภาษณ์แก่ผู้ช่วยวิจัยอย่างดี จากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันเก็บข้อมูล โดยก่อนการสัมภาษณ์ทุกรายได้มีการพิทักษ์สิทธิผู้ร่วมวิจัยตามรายละเอียด (ภาคผนวก ก) จากนั้นทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสัมภาษณ์จนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลทุกชุด ข้อมูลชุดใดไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยตัดออก และ ดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างใหม่จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 398 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้ว บันทึกข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยโปรแกรมEpi-Info6 และ ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer) version 10.0 ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันโดยใช้สถิติอ้างอิง สถิติการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis : MCA) (เพชรน้อย สิ่งช่างชัย, 2546)
3. วิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพในคำถามปลายเปิด โดยการวิเคราะห์จัดกลุ่ม หมวดหมู่ข้อมูลเนื้อหา แปลความหมาย อธิบาย และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล และสรุปผล